

# ÉNYÉM A NAGYVILÁG

## EGY HÓNAP KRÓNIKÁJA

— November hó —

A nagy mérkőzésnek a tél sem állíthatott gátat. Eddig legalábbis a hadműveletek fokozott erővel folynak, ha nem is mutatnak fel egyelőre olyan sikereket, amelyek a háború végét jeleznék.

Úgy látszik, erre akart célozni Göbbels is, mikor azt mondta, hogy nem az a fontos, mikor, hanem hogy hogyan dől el a háború. Hitler is beszélt a müncheni Löwenbräu-pincében s megmondotta a szovjettel való harc célját: az ellenséges haderő megsemmisítése és az ellenséges hadfelszerelési és érlelmi alapok megszállása.

Németország egyébként megkezdte Oroszország bekapcsolását a német termelésbe. Az elfoglalt területen felállítják a polgári közigazgatási szerveket s az itt meginduló munkáról egy cikk a DAZ-ban (Deutsche Allgemeine Zeitung) azt írja, hogy a hatalmas feladatok évtizedekre munkát adnak Európának.

Az oroszországi hadműveletek tovább folytatódtak s a hónap vége felé a német csapatok elfoglalták Kercset s egy-két napra Rosztovot is. Ugyanekkor Moszkva körül is szorosabbra húzódott a gyűrű s mind közelebb hatolnak a városhoz. A különösképen megerősített védelmi övezeteket úgyszólván vonalanként kell a támadó seregek áttörnie.

Az oroszországi jeges puszták harcai mögött nem maradnak el jelentőségben az északafrikai harcok sem. Itt a híres Szolum—Szidi Omar—Tobruk háromszögben november 18-án megindult az angol offenzíva a tengelycsapatok ellen s még tizenkét nap mulva is, a hó végén változatlan hevességgel tombol. Az angolok Churchill szerint öt hónapig készítették elő az offenzívát és már alkalmazták azokat a sztratégiai fogásokat, amelyeket a németek Oroszország ellen olyan sikeresen vittek keresztül. A marmarikai sivatag homokján azonkívül a haditechnika is mérkőzik egymással, mert itt kerültek először alkalmazásba — a külföldi semleges híradás szerint — az Amerikából szállított harceszközök — tankok, páncélautók, repülőgépek — és pedig már a sivatagi hadjárat különlegességeihez idomítva. Az angol seregek a hátukat akarják biztosítani Afrikában s meg akarják szerezni a föltétlen uralmat Libiától a Kaukázusig, a tengelyhatalmak pedig ezeknek a területeknek a birtokával hathatósan mérsékelhetik Anglia tengeri haderejének fölényét a Földközi-tengeren, és ugyanekkor fenyegető erőt jelentenek Szuez felé is.

November végén párnapos szünet állott be a harcokban, de csak azért, hogy mindegyik fél elvégezhesse a kiegészítés, utánpótlás munkáját és a harc színhelyére szállíthassa tartalékjait. Mihelyt ez megtörtént, a csata a döntésig folytatódik majd és hatása nem marad el a diplomáciai eseményekre sem.



Szorosan ugyan nem tartozik ide, de azért megemlítjük, hogy az „Ark Royal” angol repülőgépanyahajót torpedótalálat érte Gibraltártól keletre és a hajó elsüllyedt. Az Ark Royal vízkiszorítása 22.000 tonna volt. (A csatahajókat nem regisztrertonnákkal mérik.) 1935—38-ban épült s 60 repülőgépet vitt magával. Fegyverzetéhez 16 db 114 mm-es légvédelmi ikerágyú, 32 db 40 mm-es ágyú, 32 db légvédelmi géppuska tartozott. Legénysége 1600 fő, sebessége 30 csomó, azaz kereken 57 km volt óránként.

A magyar tengerhajózást is veszteség érte. Az 1200 tonnás „Ungvár” nevű motoroshajó a Fekete-tengeren elsüllyedt és legénységének 12 embere hősi halált halt.

A diplomáciai események sorában a japán-amerikai megegyezési kísérlet állott most is az érdeklődés homlokterében.

Sorrendben először is a Nisi Nisi ama cikkét kell megemlítenünk, amely az olajkérdés megoldását hangsúlyozza. Japán — mondja a cikk — kénytelen lesz az olajat erőszakos módon is megszerezni, s ez önvédelem lenne. Pár nappal később Kuruszu rendkívüli követ Tozso miniszterelnök levelével elindult Washingtonba, ott tárgyalások indultak Japán és a U. S. A. között. Japán békét, a gazdasági bojkott megszüntetését s Kínában szabad kezet kívánt, a U. S. A. a hármasszövetség felmondását és Kína kiürítését és így a tárgyaló felek között elég hatalmas szakadék tátong. Utoljára megint a Nisi Nisi cikkéből kell idéznünk: „A U. S. A. halogató politikát folytat, hogy gazdaságilag törje meg Japánt.”

A diplomáciai történések közé soroljuk azt is, hogy Oroszország arra kérte Angliát, üzenjen háborút Magyarországnak, Finnországnak és Romániának.

A U. S. A. Finnországot szólította fel, hogy szüntesse meg a háborút Oroszország ellen. Finnország valóságos diplomáciai remekműben válaszolta a U. S. A.-nek, hogy amíg védelmüket nem látják biztosítva, a háborút folytatják.

Az Egyesült Államokban megszavazták a semlegességi törvény módosítását 212 szavazattal 194 ellenében. Így megszűnt az a törvény, amely megtiltja az amerikai hajóknak, hogy hadviselő zónákat érítsenek. Izlandot máris hadviselő zónának nyilvánították az amerikaiak, a hónap végén pedig megszállták Dél-Amerika északi partján Hollandia birtokát, Holland-Guyanát.

Ugyancsak amerikai esemény az is, hogy megszüntették a szállításokat Francia-Afrika felé, mert Weygand tábornok lemondását — afrikai főmegbízott volt — a U. S. A.-re kedvezőtlennek érezték. Nem kis esemény az sem, hogy a bányászsztrájk egy sztrájkellenes törvényre adott alkalmat. A törvény szerint, ha bérharc miatt áll meg a munka, a kormány lefoglalhatja az üzemet s a béreket rögzítheti.

Végezetül meg kell említenünk a berlini antikomitern-egyezményt, amelyet tizenhárom hatalom kötött meg 5 évre Berlinben, a hónap 25. napján. Az aláíró országok: Németország, Olaszország, Magyarország, Japán, Spanyolország, Mandzsukuo, Finnország, Dánia, Bulgária, Horvátország, Románia, Szlovákia és Kína nemzeti kormánya.

*Szalánczi Károly*